

Povodom ovogodišnjeg Svjetskog dana močvarnih staništa, ekološke organizacije Riverwatch i EURONATUR su danas predstavile "Bijelu knjigu rijeke Sava"- sveobuhvatan rad o jednoj od ekološki najvrijednijih, ali najmanje poznatih rijeka Evrope.

"Bijela knjiga rijeke Save" prikazuje ekološki značaj ovog jedinstvenog riječnog sistema, kao i prijetnje sa kojima se suočava, prvi put u lako čitljivoj i skraćenoj formi.

Osim toga, knjiga daje konkretne prijedloge o tome kako se zaštita od poplava može poboljšati i Sava sačuvati kao rijeka od životnog značaja. U saradnji sa kampanjom "Sačuvajmo plavo srce Evrope" i SavaParks mreže, Bečki konsultant FLUVIUS prikupio je podatke o rijeci Savi i njenim pritokama, analizirao oblasti i satelitske snimke u više od godinu dana rada. Rezultati su prikazani u 57 karata i u atlasu. "Bijela knjiga rijeke Save", bez presedana daje pouzdanu osnovu za donošenje odluka o budućnosti Save i njenih stanovnika.

Sava je najduža rijeka na Balkanu. Na njenom toku, 926 kilometara od njenog izvora u Sloveniji do ušća u Dunav u Beogradu, rijeka je okružena sa 170.000 ha poplavnih šuma, kao i 25.000 ha vlažnih pašnjaka. Ovo je jedinstveno u Evropi. Uzimajući biodiverzitet u obzir, vrijednosti rijeke Save su očigledne: među drugim vrstama, 900 parova bijele rode gnijezde se u selima duž Save i preko 80 parova bjelorepih orlova se pare u prostranstvima poplavnih šuma.

"Bijela knjiga rijeke Save" nudi konkretne prijedloge za održivu i prirodnu zaštitu od poplava. Identifikovana su 143 prostora pogodna za preseljenje nasipa duž Save. To bi omogućilo da se ukupno 185.000 hektara nekadašnjih plavnih šuma i pašnjaka ponovo poplave, stvarajući kapacitet za dodatno prirodno izlivanje 3,1 milijardi kubnih metara vode u slučaju poplava.

Ovo bi znatno smanjilo i usporilo poplavni talas, a istovremeno povećalo ekološki kvalitet plavnih zona.

Zaštita od poplava duž Save je dominantna tema, ne samo zbog poplava iz 2014 godine. Čak 80% bivših plavnih područja - šuma i pašnjaka - u prošlosti je izgubilo svoju funkciju izgradnjom brana i nasipa, pogoršavajući poplave.

"Umjesto da se oslanjamo isključivo na tehnička rješenja u zaštiti od poplava izgradnjom više i više visokih nasipa, treba da se sprovodi moderniji pristup - u saradnji sa prirodom, a ne protiv nje. "Bijela knjiga rijeke Save" pokazuje kako i gdje je to moguće", kaže Ulrich Eichelmann, koordinator projekta "Sačuvajmo plavo srce Evrope", kampanje u okviru "Riverwatch" organizacije.

Osim velikih mogućnosti za Savu, Bijela knjiga također prikazuje prijetnje. Praktično, cijelim svojim tokom, Sava je ugrožena projektima, koji ako budu sprovedeni prema postojećim

planovima, prijete da unište rijeku zajedno sa njenim pritokama. 582 hidroelektrane su projektovane u slivu rijeke Save: od čega 20 na samoj Sav.

Preostale su planirane na njenim pritokama, što bi sve zajedno imalo razorne posljedice. Na primjer, gornji tok Save, zajedno sa nekoliko pritoka kao što su Una, Sana i Drina, je posljednje utočište za mladicu - globalno ugroženu vrstu ribe, koja je predator i dostiže do 1,5 metara dužine. Više od polovine globalne populacije tu nalazi stanište. U slučaju izgradnje brana na staništima mladice, stručnjaci predviđaju potpuni nestanak populacije. Obilno i ilegalno uklanjanje šljunka iz riječnih kanala predstavlja još jednu prijetnju. Prema istraživanju, oko 950.000 tona sedimenata godišnje je iskopano iz Save, i još 1,29 miliona tona iz njenih pritoka, posebno Vrbasa i Drine.

To je deset puta više od količine nanosa koje Sava transportuje do Dunava svake godine. Uticaji su veliki: rijeke produbljavaju svoja korita uzrokujući pad nivoa podzemnih voda, zaštitne konstrukcije mogu propasti, a povećava se rizik od poplava nizvodno od mjesta ekstrakcije.

"Sava je na raskrsnici. Imamo priliku i znanje sačuvati ovu liniju života i poboljšati zaštitu od poplava u isto vrijeme. Sada, naše znanje jednostavno mora da se realizuje ", rekla je Theresa Schiller, koordinator projekta "Sačuvajmo plavo srce Evrope", od strane EuroNatur-a.

izvor: czzs.org